

Fredag 15 december

Utkommer fredagar

1995 21:e årg.

Lösnummer 2 kr

Grüße aus Berlin!

Som mångårig läsare av Veckobladet har jag ombetts att skriva några rader i jubileumsnumret. Och, vid Zeus, visst känner man sig mångårig när man tvingas inse att det är 20 år sedan Lunds lilla röda började färga vår tilvaro!

"Those were the days" för lundakamraterna (de i vpk-Lund, inte IFK). Lokalt lockade vpk-Lund med sin bevararprofil också moderater. De stördes inte av det tredje bokstaven; den var tidigt lätt att tänka bort här.

Nu är partiet troligen större än någonsin, också i Lund. Ändå är det första som slår mig när jag bläddrar i några av årets Veckoblad att det egentligen är samma gäng som bär upp tidningen som för 20 år sedan, t ex Sten Henriksson, Thomas Schlyter och Gunnar Sandin. Finn Hagberg saknas i mitt urval, men det är säkert en slump.

En annan iakttagelse är att Lunds politik, som den speglas i Veckobladet, tycks ha blivit tråkigare. Bereor det på på vänsterpartiets upphøjelse (?) till kommunbärande parti? Roland Andersson, den forne revolutionären, ser kommunfaderlig ut och har en framtoning som för tankarna till en lantlig engelsk gentleman. Och ända till Berlin har ryktet nått att Thomas Schlyter i skjorta, slips och kavaj (m m) går omkring och viger giftaslystna.

Prestation

Men åter till Veckobladet: det är en prestation att med ideella insatser hålla liv i en tidskrift så länge. Och visst har Veckobladet haft politisk betydelse i Lund, främst givetvis för de egna medlemmarna.

För dem som varit fördomsfulla nog att inte tro på vad Sydsvenskan skrivit om politik har Veckobladet funnits där, alltid garanterat röd. Det betyder inte att bladet varit förutsebart; också för vänstern obekväma fakta har framförts där ibland. Och nog kan väl den skarpa Lundaprofilen ha betytt en del för partiets linje på riksplanet.

För mig som journalist på Sydsvenskans Lundaredaktion har Veckobladet varit stimulerande. "Bladets" blotta existens har tvingat fram en skärpning, både stilistisk och åsiktsmässig. Att det inte alltid lyckats, är inte Veckobladets fel.

Slarvade man, eller slirade på formuleringarna, fanns där ett varje vecka utkommande korrektiv. Sânt är nyttigt.

Det jag tyckt sämst om i Veckobladet är den intolerans som ibland frodats där. Men den har ju inte genomsyrat tidningen.

Jag erkänner gärna att jag roats av mycket jag läst där, också det jag tyckt hjärtligt illa om. Det udda, inte bara inom politiken, har alltid tilltalat mig. En s-märkt höjdare sade en gång om mig att jag nog egentligen var moderat men "höll mest med" vpk och folkpartiet i Lund.

Den mannen har sagts vara humorlös. Det är fel: han var ofta roligare än han själv hade en aning om.

Till sist: må väl på 20-årsdagen, kära "blad". Jag hoppas att du är kvar när jag snart är tillbaka i Lund.

Jan Mårtensson

Jubileumsnummer: Veckobladet 20 år

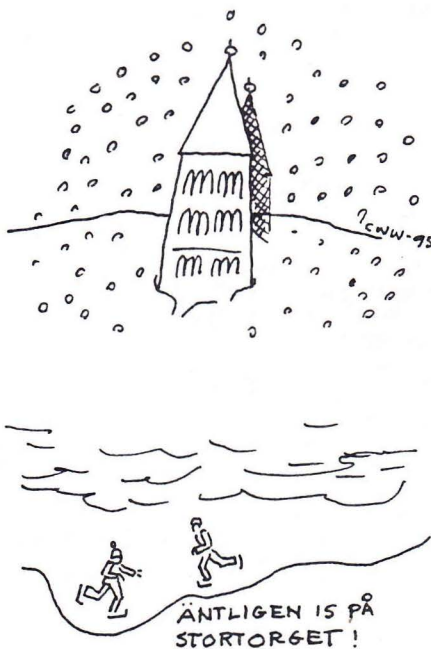
Som vi berättade i nummer 33 är det 20 år sedan Veckobladet utkom för första gången 1975. Ett enkelt stencilrat A4-ark med maskinskriven text på bägge sidor. Sedan dess har ytterligare 830 nummer utkommit inklusive dessa dubbelnummer.

Vi har bjudit in några av våra mera kända läsare att berätta om vad Veckobladet betytt för dem och för världs- och lundapolitikens utveckling. Ett bidrag från Berlin finns härintill, ett annat från radions ekoredaktion på sidan 2, och en aktiv lundabo i förskringringen, numera professor i pedagogik i Umeå, har lämnat en betraktelse på sidan 7.

Vi efterlyste också dystopier från läsarna, och för dem som undar vad det nu kan vara, finns några sådana på sidan 6 och 7, med exklusiv illustration av Andrzej Ploski.

Som vanligt kring jul och nyår har VB en längre novell på mittuppslaget, liksom den traditionella dialogen mellan Lucifer och Grr.

Håll till godo med detta jubileumsdubbelnummer, som bör räcka en bit in på nästa år, när den 22:a årgången av VB börjar utkomma. Förutsatt att du har prenumererat och posten inte lägger VB på hyllan, bör du ha VB i brevlådan den 12 januari!

Teckning: Claes Wahlöö

Behöver Lundagård förnyas?

Att befinna sig under Lundagårds kronor är möjligen ett tecken på akademisk bildning men knappas på sunt förnuft nu sedan lunden blivit så förfallen.

Det är nämligen uppenbar risk att vissa sektioner beroende på trädssamlingens förvildning och akuta brist på ljus och luft faller ner och träffar en i skallen.

Lundagård blir därför en märklig akademisk symbol: Träd med murkna stammar och andra defekter som bara är bra för fladdermöss, ugglehål och några sällsynta överliggande insekter.

Noak

Bilfria stadskärnors klubb – förslag till KS

Det finns en klubb som heter Car Free Cities Club (CFCC), klubben för bilfria stadskärnor. Klubben bildades 1994 på initiativ av Europakommissionens miljödirektorat. Granadas borgmästare, Jesus García Lopez är ordförande och det finns en koordinator placerad på Eurocities sekretariat i Bryssel. Mottot för organisationen är "Ge tillbaka staden till människorna".

Medlemmar i klubben är ett fyrtiotal europeiska städer som inlett ett samarbete för att införa bilfria zoner i känsliga och historiskt-kulturellt intressanta stadsdelar. Klubben jobbar

också med frågor som rör gångbanor, cykelvägar, effektivare varutransporter, kollektivtrafik mm.

EU är inte vänsterpartiets favoritorganisation. Men när nu Sverige är medlem, tycker jag att vi ska utnyttja vårt medlemskap så konstruktivt som möjligt. Genom att gå med i CFCC skulle vi få kunskaper och kontakter som kan vara värdefulla i arbetet med att miljöanpassa transporterna i Lunds kommun. Därför föreslår jag att kommunstyrelsen beslutar om att söka medlemskap i CFCC.

Karin Svensson Smith (v)

Lite sund bypolitik, tack!

Vad gör egentligen Lunds politiker för att ta våra lundabornas intressen och främja stadens långsiktiga utveckling? Det finns faktiskt annat än att dela upp en lagom stor vacker kommun i smådelar. Anledningen till att vi tar upp frågan är främst kommunpolitikernas tafatthet i några av de stora förändringarna som är på gång och som i hög grad berör Lund.

Det är planerna på att etablera Malmö som högskolestad. Detta kommer naturligtvis till en del att ske på Lunds bekostnad. Det är det väl i och för sig inget att säga om. Men att det skall ske med verksamheter som i dag ligger i Lund – skissernas museum har nämnt, men tack och lov fallit, och arkitektskolan, är mera tveksamt. Det är oroväckande den yrvakenhet och brist på fungerande kanaler för lobbying mot Stockholm, som Lund politiker har blottat i samband med detta. Det andra stora problemet som är aktuellt är sparbetinget på 200 miljoner som landstinget lagt på Lunds sjukvårdsdistrikt, dvs Lunds lasarett, fram till 1998. Det motsvarar enligt en vanlig schablonräkning 800 heltidstjänster, och eftersom det troligen kommer fler sparkrav måste man räkna med att ungefär ett tusen heltidsarbeten är i farozonen! Konsekvenserna blir givetvis betydande för sysselsättningsläget i kommunen. Det rör sig huvudsakligen om kvinnor, som kommer att ha svårt att få nya jobb. Det är också stor risk att besparingarna skadar Lunds lasarettens kärna och att de också kan få andra negativa effekter på näringslivet i hela lundaregionen. Färre nya småföretag med anknytning till medicin och färre inflyttade företag.

Om man jämför opinionsbildningen – av allmänheten, lokala politiker och lokalpress – som sker i kommuner som Trelleborg, Landskrona och Ängelholm och i Malmö med bristen på aktivitet i Lund blir man betänksam.

Visst finns det förklaringar och ursäkter. Malmö är revanschuget och har ambitionen att resa sig ut sitt förfall. Sjukhuset har ett stort symbolvärde i en liten kommun. Men lundapolitikernas brist på aktivitet kan straffa sig. Det finns fler hot vid horisonten. Det finns en del tecken på att man vill använda verksamheter, som idag finns i Lund, som lockbeten för att få ihop det nya Skånelandstinget. Formuleringar av typen: verksamheter, som idag bedrivs vid Lunds universitetssjukhus, kommer i framtiden att flyttas till andra lasarett, är oroande, när de dyker upp i budgettexter för Lunds sjukvårdsdistrikt. I processen mot det enade Skåne finns det ingen annan, som självmant släpper något ifrån sig. Vi tycker inte att Lund skall göra på samma sätt. Men lite sund bypolitik skulle inte skada!

Veckoblad med utsikt

Det var på Gotland hösten 1992 jag blev medveten om Veckobladets existens. På Gotland hade jag stämt träff med några vänsterpartister, som väl knappast kan räknas som vänsterpartister numera. Jag skulle göra ett radioprogram inför vänsterpartiets kongress 1993. Programmet namn var "Sista striden?". Skönt att jag hade satt frågetecken, tycker jag förstås idag.

Hur som helst resulterade got-

landsmötet i tipset om att Veckobladet var en tidning väl värd att läsas. Tipset visade sig vara riktigt. I Veckobladet fanns information, som inte fanns på andra håll. Det var helt enkelt högt i tak.

Däruv kommer det sig att VB, efter att ha passerat mig, läses av flera av medlemmarna i Ekots inrikesgrupp. Läsningen har ibland satt hörbara avsnitt, men även lett till fördjupad insikt i partilivet.

Jag önskar därmed Veckobladet ett långt och öppenhjärtigt liv. Orsaken finns förstås i citatet "Intresset ljuger aldrig".

Till detta kan läggas att jag som gammal lundensare har ett klart personligt nöje i att ta del även av den lokala information Veckobladet ger.

Grattis på födelsedagen!

Herman Melzer
Ekot

Hyllning till Klostergården

Den vida parken mellan de breda höghusens majestätiska båge och skolan och köpcentret ligger vit, omgiven av nakna buskar och fint tecknade träd, under den ljusa grå himlen. Och vilket liv på den stora vita ytan!

Runt skolbyggnaderna myllrar ungarna i fälggranna overaller och jackor, nedför kullarna åker förskolebarnen på sina tefat. Där går en mamma med stort ljus hår och drar sin bamvagn, där stapplar ett gammalt par och skjuter sina rullatorer framför sig. En ung man susar fram på sin cykel, slirar till och återvinner balansen. Hundar av alla storlekar och raser, rusar runt varandra, skäller och nosar. Det är som en tavla av Breughel. Så ringe-
er det. Skolbarnen försvinner in i sina klassrum, vars fönster lyser

kunde redan då röra sig fritt, bilarna finns utanför det egentliga området. Ingen unge på Klostergården har mer än sju minuters gångväg till skolan. Alla klasskamraterna fanns i de närmaste husen. Dagisen var insprängda här och där i nästan varje kvarter. När barnen blev större sprang de till byggleken och till ungdomsgården. De spelade boll på alla fotbollsplanerna vid järnvägen och på idrottsplatsen. Här hade vi en livskraftig FNL-grupp och senare en länge vital vpk-grupp. I alla dessa hus har jag delat flygblad. Ungefär varannan dörr har en lapp där man undanber sig reklam. Denna stadsdel är bland mycket annat ett reservat för gamla präster, av vilka min far var en. Vi brukade sitta tillsammans de varma sommarefter-

jag omgiven av min stam som vilar i grottorna över och under mig och runt omkring mig på den branta bergssidan, som inga blodtörstiga pantrar kan ta sig uppför, med fönstret öppet så jag kan höra vinden och stegen från sena nattvandrare.

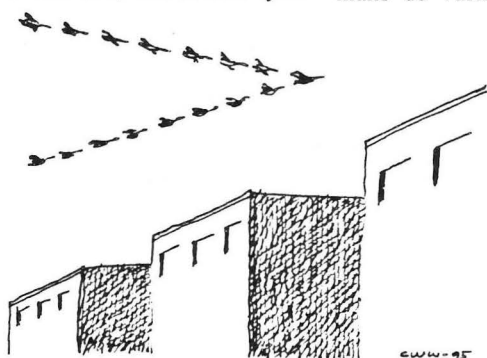
Patologisk bebyggelse.

Och nu till sensmoralen. Hela Lundatrakten, kvadratmil efter kvadratmil, i Dalby, Staffanstorps, Uppåkra, Arlöv, Lomma, Bjärred, håller på att kvävas under en smet av småhusbebyggelse och låghusbebyggelse som brer ut sig över landskapet som en böldpest. Runt varje hus dess kemi-indränkta lilla gräsplätt. Vid varje hus dess garage med plats för två bilar, nödvändiga i den glesa bebyggelsen, där skolor, butiker och arbetsplatser är avlägsna. Mellan staket och häckar ett ykrävande nätverk av vägar och underjorden hundratals mil rör och ledningsnät. Denna samhällstyp är alltigenom sjuk! Detta cellsystem av svartsjukt bevakade småträdgårdar är patologiskt!

Bygg ett bergslandskap

Nej, bygg på höjden, koncentrera människorna i ett bergslandskap av höghus, omgivna av fria ytor och med vidsträckt utsikt, vidareutveckla de lyckosamma planlösningar som gjort Klostergården till Lunds trivsammaste område. Jag är trött och utled på fördomarna mot höghusbebyggelse! Den fantasilösa miljörörelsen medverkar entusiastiskt till att föröda vår bygd med ytterligare småhus och låghus. Hängivet och totalt förblindat ägnar den sig åt att protestera mot byggandet av ett höghus för de gamla vid villa Sunna i en debatt lika evig och lika meningslös som den om Hardebergaspåret. Bygg ett sexton våningars hus vid Sunna och låt studenter flytta in tillsammans med pensionärerna där, och låt det synas runt slätten som ett torn till samhällets och människornas ära! Och om befolkningen växer, bygg nya välplanerade, tätade höghusområden med goda kollektiva förbindelser och omgivna av fria ytor! Det är dags att frigöra sig från de fördomar som miljonprogrammet på 60-talet alstrade!

Gunnar Stensson

gult i den begynnande skymningen.

Jag går till posten för att skicka iväg en bok, tittar in på Fakta för att handla spaghetti och fortsätter till konditoriet för att köpa ett nybakat bröd med solroströn. Fönstren är fulla av läckra grisar och tomtar av marsipan och choklad. Biblioteket är öppet: jag lånar *Sommarlägret* av Jayne Anne Phillips. Många vänliga människor har jag pratat med: postfröknar och postkunder, kassörskor och frisörskor, den runda glada damen på konditoriet, bibliotekarierna – faktiskt nästan bara kvinnor.

Nu visar sig en nymåne. De upp-
lysta fönstren är adventspyntade så hela husraden liknar en väldig julkalender.

Ett kvarts sekel trivsel

Här har jag bott sedan början av 70-talet. På de kringbyggda, stora gårdarna har jag suttit och vaktat mina barn, när de var små. De

bära, annars kan man gå till stan, genom stadsparken, eller cykla. Det är nära till Stortorget.

Eftersom bebyggelsen är tät och hög är landskapet nära och fritt. Varje morgon i gryningen går jag ner till Höjeådalen med hunden, går en tur runt dammarna med alla deras sjöfåglar, tittar på gässen, som nu under vintern ofta flyger förbi i stora vinkelformerade, trumpetande flockar, återvänder till den lummiga Sankt Lars-parken med dess höga gamla träd, i vars skugga Erik Hermelin satt och översatte persisk poesi tills han var nöjd och rymde till Köpenhamn och söp – för att snart längta åter till parken.

Jag återvänder sent på kvällen från ett långt politiskt möte, tar hissen upp, lägger mig och läser en stund innan tröttheten överväldigar mig och jag släcker lampan. Lycklig och i atavistisk trygghet somnar

Lundatyckare tänker

Grr:

Naturligtvis kommer vi inte förbi Göran Persson ens i detta sammanhang. Jag såg ju din rätt devota hyllning i förra numret och vet ju sen gammalt att du är svag för den sortens socialdemokratiska kraftkarlar, antingen de har hetat Per Albin Hansson eller Birger Rehn. Vill anmäla avvikande uppfattning. Jag tror att Persson är en trickster utan tillräcklig personlig kärna.

Du nämnde också hans antikommunistiska ryggmärgsreaktion i Karlskrona, och den bestyrker att han inte vill ha vänstern med i regeringsunderlaget. I gengäld kan vi driva populistisk oppositionspolitik och få 15 procent av rösterna i nästa val. Det betyder 52 eller 53 riksdagsmandat om jag räknar rätt. Det skulle smaka fågel!

Lucifer:

Smaka fågel! Jag tog för givet att den sortens partichauvinism var död, men jag har tydligen misstagit mig. Vänsterns framgångar räknas naturligtvis inte i mandat för vänsterpartiet utan i vad som står på dagordningen, i det kända problemformuleringsinitiativet och i stämningförändringar i arbetarrörelsen. T.ex. var radikaliseringsinom LO den viktigaste effekten av 68-rörelsen. Vad gäller Göran Persson kan du naturligtvis ha rätt, Per Albin Hansson eller för den delen Tage Erlander och Olof Palme var heller inga helgon, och politik på den nivån tenderar ju att förbränna de element av inre kärna som kan finnas. Sen är det klart att man ska få skälla på en finansminister, men det behöver ju inte handla om elakhet och brist på empati när han är snål mot folkpensionärerna. Därför tog jag upp exemplet Möller-Wigforss. Men Persson tar väl det stöd han kan få och sadades det inte många vackra ord om gott samarbete kring värnskatten förra hösten?

Grr: Vad som var det viktigaste (svenska) effekten av 68-rörelsen kan man tvista om. Jag misstänker att den trots allt fanns i den kulturella överbyggnaden.

När det gäller samarbetet s-v tror jag att man gå på två ben. Vill Göran Persson inte ha med oss att göra ska vi utnyttja situationen och vinna en massa missnöjesröster, även kommunalt. Men i landstinget och kommunen och kommunaldelsnämnderna bör naturligtvis samarbetet fortsätta och fördjupas. Där råder numera en betydande samsyn tack vare gemensamma generationserfarenheter och en gemensam social bas. Det var t.ex. rörande att se hur ense de tre koalitionsparternas representanter var när de presenterade det radikala trafikprogrammet för ett par veckor sen. Och av strukturella skäl kommer nog det berömda erlan-

Förakta inte Veckobladets think-tank! Åsikterna kan verka aparta, men genom olika processer förädlas de och dyker så småningom upp som praktisk politik - först kanske hos det lilla arbetarpartiet och sen i det stora, först i lilla Lund och sen, ja varför inte i Bryssel. Alltså: sign. Lucifer och Grr tänker framåt, med avstamp i nuet.

kelparkeringen utanför det så blir min lycka nästan fullständig.

Lucifer: Cykelparkeringen, jag väntade på det! Det finns en del saker som tycks väcka ett engagemang och en förgelse som står bortom alla rimliga proportioner. Ett är vindkraftverken, dessa kustens vinthundar, vilka insändars-tormar, för att inte säga systematis-ka hatkampanjer de har varit föremål för. Det andra är cykelparkering. Jag erinrar mig en artikel i VB i höstas där du såvitt jag minns förklarade medelålders mellan-

OD JUL OCH OTT NYTT ÅR!

derska "kommunala sambandet" att brytas upp mer och mer. Det hjälper inte att Göran P. varit kommunalkamrer.

Lucifer: Då får väl jag vända 180 grader och problematisera det kommunala samarbetet. Du läste väl vad Kajsa Theander och Ulf Ny-mark oberoende av varandra skrev i Förra numret av VB? Harmonin tycks ju vara total och inte mycket blir gjort, åtminstone inte i trafikpolitiken.

Grr: Det senare har jag själv mina dubier om men den goda viljan kan man inte missta sej på, liksom inte på vänsterpartisterna avgörande roll vid utformningen. Där har du det efterlysta problemformuleringsinitiativet! Men klart är också att det behövs en del förnyelse inom vänstern. T.ex. tycks det saknas strategi för hur makten i kommunaldelsnämnderna ska hanteras.

Det händer även reella saker i trafikpolitiken. Jag tänker förstås på Hardebergaspåret som antligen ska få sin asfalt, efter tio års diskussion. Såvitt jag förstär ligger förtjänsten hos en ny, kraftfull s-ordförande i gatunämnden. Vänsterns roll i frågan har däremot inte varit särskilt hedersam. Och så har vi fått beslut om Dubbelspåret, också en trafikpolitisk fråga med stort symbolvärde. Det är en glädje att se den nya, långa plattformen växa fram vid spår 1. Kan någon sen ordna upp den anarkiska cy-

skiktskvinnor vara upphov till familjebandens upplösning, sedernas förfall och samhällslivets sammanbrott genom att de parkerade cyklarna med det nedfällbara stödbenet och inte satte dem i cykelstället. Jag tror att du sitter fast i kollektivismens ok som slutgiltigt förvisades till historiens sophög sådär 1990, för att nu tala som Carl Bildt. Å andra sidan upprätthåller du ju på den här punkten en klassisk tradition: jag har länge undrat vem som ska träda in i de pensionerade majorernas ställe som insändarskribenter till Svenska Dagbladet och påpeka oroande företeelser. Nu ser jag att återväxten är tryggad. Jag skulle själv ha ett och annat att anförda om tråkiga tendenser i tiden, dock aldrig om cykelparkering.

Grr: Även här handlar det mer om symptom än om sak. Den som inte kör in framhjulet i cykelstället blockerar två eller tre platser och är därmed osolidarisk. Det handlar om den sortens medborgarmoral som gör det urbana vardagslivet smidigt, en moral som borde återupprättas. Jag vet inte vad förnyaren Widar Andersson exakt anser om cyklar, men jag misstänker starkt att han tycker som jag.

F.ö. har jag fått beröm av en känd v-profil för artikeln som du nämner. Han säger att det vittnar om ett osedvanligt personligt mod att samtidigt angripa både cyklister och kvinnor.

Lucifer: Jag instämmer helt på den punkten, det är minerad mark och jag ska inte säga ett ord till. Och visst, jag förstår din association till Hasselapedogikens företrädare i politiken. Men kalla det inte förnyelse, jag tycker det ekar av kaserngårdar och uppfostringsanstalter. Förnyare, det är väl Kenth Pettersson, denne snabbköpens Che Guevara, med sin stillsamma men ändå skarpa framtoning. Han måste väl anses vara årets svensk?

Grr: Det gick ju inte så bra för Che heller i längden - jag tänker på Kenth P:s misslyckande i EU-kampanjen.

Nej, för att börja sluta cirkeln får vi nog utnämna Göran Persson till årets svensk. Dessutom till årets skåning. Fredrik Gertten i Arbetet Nyheterna har ju redan talat om den storhetstid som har börjat randas för Malmö efter familjen Perssons ankomst dit. Tyvärr får vi räkna med att det går ut över Lund om de nu ska bygga upp ett eget universitet.

Fast inte ens den idén förmådde de att kläcka själva. Jag vet från säkert källa att det var en universitetslektor från arkitektskolan i Lund, som när han skulle handleda eleverna i en övningsuppgift upptäckte vilken potential som fanns på det gamla Kockumsområdet, och sen började bearbeta Malmöpolitikerna. Om man mest ska likna vederbörande vid Brutus eller Cronstedt eller Bergling vet jag inte, men skamligt var det!

Lucifer: Själv ser jag fram mot att universitetsledningen ska bli tvungna att lägga av med sin självvalda beskrivning av Lund som "norra Europas största universitet". Alltså inte bästa eller trevligaste eller något annat utan största! Jo, det lär gå en skälkning genom universitetsförvaltningen, med hot om nedskärningar av storleksordningen 20-30 procent. Å andra sidan blir det ju nya jobb i Malmö, men det är förstås inte lika fint. Jag tror det kommer att betyda mycket för Malmö att i detta avseende komma upp på nivå med Gävle, Jönköping och liknande metropoler. Och det räcker inte att säga att det bara är femton minuter mellan Malmö och Lund, sånt här har sin egen dynamik. Malmö behöver den, alla kan väl inte försörja sig genom att stå och sälja glass och souvenirer vid brofästena. Ack denna bro, huvudkontraktet till Skanska (Surprise! Surprise!), ful som stryk och någon miljard dyrare redan från starten.

Grr: Acceptera! säger jag med en gammal fin modernistisk paroll. Det blir fint att sitta i tåget högst uppe på bron med en Tuborg i glaset och snett bakåt se ner på både Malmö och Lund, på väg mot Bryssel.

Veckobladets Julläsning

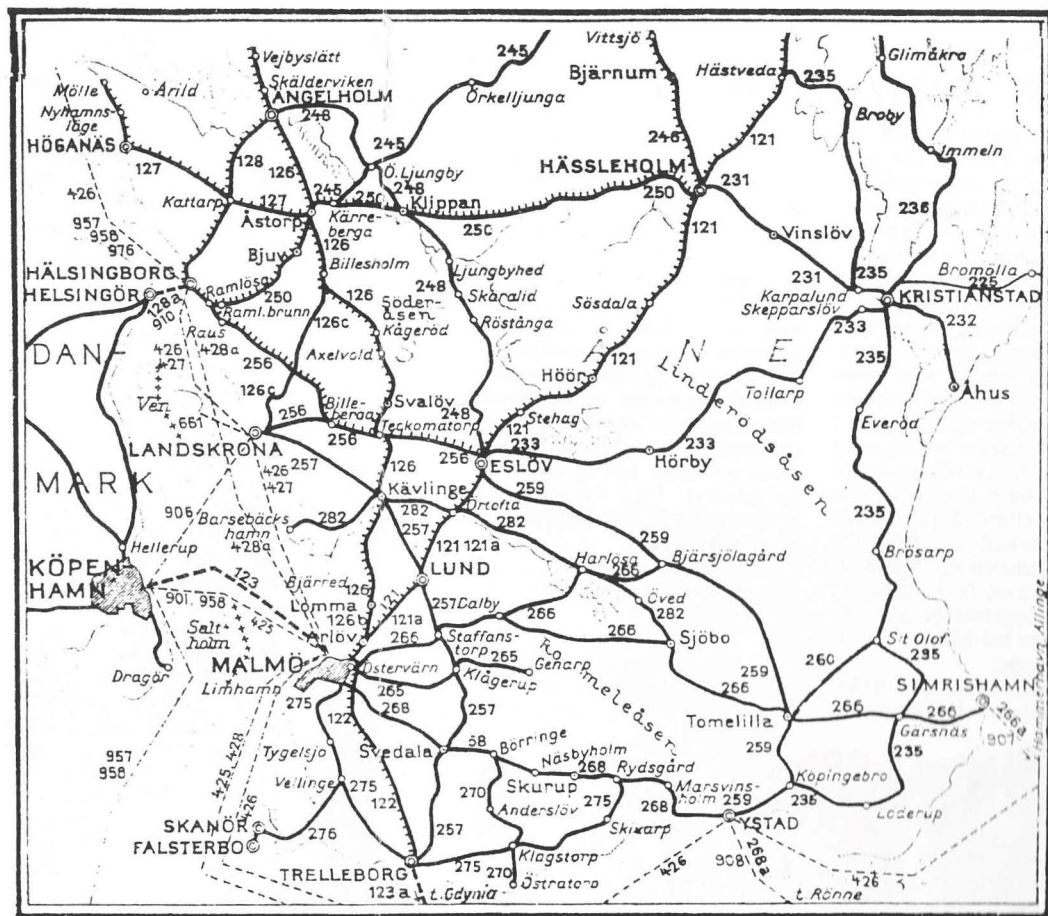
Ombyte av tåg

av F. Nilsson

Fritiof Nilsson Piraten skulle ha fyllt hundra den 6 december – och åmindes med en stor tillställning på Star Motell, *quelle mésalliance!*

Många gillar Piraten och det finns ett mycket aktivt Piratensällskap. Det har bl.a. gett ut en fin bibliografi. Den är sammanställd av Helmer Lång som har letat i bortglömda julkalendrar och annat för att få fram en komplett verkförteckning. Och så hittade VB i en liknande publikation nedanstående novell, okänd av Lång, f.ö. med samma titel som en utsökt liten roman av Walter Ljungquist.

Nu är ju Nilsson ett vanligt namn, inte minst i Skåne, så helt säkra på att der är en äkta Piraten kan vi inte vara. Men vi vill tro det!

Ombyte

av F. M.

I första kammarens diskussion vårriksdagen 1890 om stödet till vissa privatbanor fällde Gustafsson i Malingsbo, ledamot för Lantmannapartiet, ett yttrande som jag flera gånger har haft anledning att erinra mig. Hans ord föll: Endast sexualdriften kan vad gäller sina vanskligheter jämföras med järnvägsdriften.

Som född på en järnvägsstation med handlarens lockhårigatvilling-döttrar Clara och Sigrid framför ögonen under en lång uppväxt, skulle jag vilja tillägga att de båda områdena är jämförbara också vad gäller den enskilde resenärens komplikationer och glädjeämnen.

Det var i slutet av januari snö-vintern 50 som J. och jag möttes oförhoppandes på järnvägsrestaurangen i Kristianstad. Jag skulle till T., efter viss bortovaro, vi hade stämt träff på gästgivaregården i Degeberga, men tåget ner skulle, efter vad jag fick höra, bli minst två timmar försenat i avgång. Morgontåget norrut hade problem redan i St Olof och hade sen kört fast i drivorna i den skarpa skärningen mellan Ravlunda och Brösarp. Militär tropp hade tillkallats och mannarna hade fullt upp med att gräva hela förmiddagen, försäkrade en stationskarl som var ute på perrongen och aviserade de resande.

– Det fyker rent hemskt där nere, sa han, och mer behövde inte sägas. Vi fick ge oss till tåls. När jag kom in från perrongen så satt J. där i väntsalen och läste Kristianstadsbladet helt trankilt. Han var på väg från Tyringe och skulle upp till Immeln och handla skog på rot. Vi var ursprungligen vänner från rekruten och hade inte setts på åtta år och nu satt han där i en fotsid påls och han påstod vara av vargskinn och anskaffad i Karelen. Det var inte mycket att dividera om, vi förenades över några pilsner och lite pyttipanna i järnvägsrestaurangen. För den delen blev det lite mer. J. förde fickflaska och nu satt vi belåtna över kaffet och diskuterade resandets vedermödor.

– Jag har rest mycket tåg i min dag och vatt med om det mesta, men jag brukar i alla fall komma fram, sa J. Men det kan hampa sig så folk inte ens gör det! Du känner ju G., Gomissingen så kallad?

Jo, jag kände Gomissingen, så kallad därför att han vid alla tidpunkter och under de mest skilda omständigheter alltid hälsade med ett förbindligt Godmiddag. Vi hade varit studiekamrater några terminer innan han gled ut i ett alltmer otvunget sällskaps- och affärsliv. När konjunkturerna vände efter första världskriget hade han blivit sittande med ett parti om 80 000 kartfordral med läderskoningar, gjorda, vad han påstod, efter Ludendorfs personliga specifikationer. När växeln förföll låg partiet fortfarande i Köpenhamns frihamn, kriget var slut och Ludendorff satt i Håsselholm och skrev sina memoarer och ville inte höra talas om kartfordral. Gomissingen fick avbryta sina studier i förtid och flydde fältet till Göteborg där han hade levtt ett väx-

lingsrikt liv sen dess, efter vad jag hört, mest som sakförare i enklare mål.

– Du förstår Gomissingen hade varit med om en lyckad affär. Det var av en de där gamla skorvarna som ägdes av några bröder, ester var dom, vad de hette. Båten var lastad med gatsten och sjönk på en halv minut i dimma utanför Helgoland, det var inte precis nånsjögång, de glömde och varna kockan. Ja det var rälighistoria egentligen, men sjöförklaringen hade gått bra och nu skulle han få tolv procent av försäkringspengarna. Esterna stod vid sitt ord fast inget var skrivet, rejäla och hederliga människor får man säga.

– Nu skulle i alla fall Gomissingen fira med att bjuda mig och Frans E. och hans lillebror på en rejäl frukost på Grand i Lund och så skulle vi spela priffie på eftermiddan och sen åka ut på kvällen till Calle på Högerup, liksom till åminnelse av gamla tider. Allt var uppgjort, han skulle ta ett tidigt tåg från Göteborg och sen gå raka vägen från Centralen till Grand. Där skulle vi redan sitta och ha beställt in mat och brännvin till alla fyra så att han kunde komma till dukat bord och skölja resdammet ur halsen utan tidsfördröjning. Jag är där när han gick vid halvtolvtiden, skrev han.

– Vi var på Grand redan vid kvart i elva och fick en liten konjak till elvakaffet i rummet bakom portierlogen, vi var ju gamla bekanta med hovmästaren. Halv tolv satt vi i matsalen med hors d'oeuvres på tallriken och Reymersholm i glaset. Vi tog in till Gomissingen också så han inte skulle behöva vänta på det när han kom. Fan vet om vi inte la upp litt ansjovis på hans tallrik också. Ja, och så dröjde det lite och vi ville ju inte låta brännvinet stå och bli ljummet, och så gav det ena det andra. Så vi satt och åt biff med lök när hovmästaren kom vid tolvtiden och sa det var telefon. Det var Gomissingen så klart, han ringde från Malmö och var rent olycklig. Han hade haft en trevlig resa utan försening, det hade stämt på minuten i Teckomatorp, och sen hade han tätt på sig och ställt sig vid dörren alldeles efter Kävlunge. Så skulle han komma fort å, och passa tiden på Grand. Ja, men det konstiga var att fast han hade spanat ut hela tiden efter Lund så hade de aldrig kommit dit. Det var Lomma och Arlov, det hade han sett och men sen var de ju i Malmö.

– Han kom så klart med Väst-kustbanan, ja det kan va lurigt, fick jag fram.

– Visst gjorde han, det var ju oförsvarligt, men han hade ju inte vatt i Lund på tjugofem år och glömt geografien. Hur som helst, nu förstod han ju att goda råd var dyra. Han ville bara säga att han skulle komma snarast, med första tåglägenhet. Det var ju ändå inte hela världen att han blev lite försenad, ta in något gott till maten sa han, jag bjuder. Det gjorde vi förstås, Grand har alltid haft en god källare och vi tänkte på hans avans på förlisningen och drack min själ

Fritiof Nilsson Piraten skulle ha fyllt hundra den 6 december – och åminder med en stor tillställning på Star Motell, *quelle mésalliance!*

Många gillar Piraten och det finns ett mycket aktivt Piratensällskap. Det har bl.a. gett ut en fin bibliografi. Den är sammanställd av Helmer Lång som har letat i bortglömda julkalendrar och annat för att få fram en komplett verkförteckning. Och så hittade VB i en liknande publikation nedanstående novell, okänd av Lång, f.ö. med samma titel som en utsökt liten roman av Walter Ljungquist.

Nu är ju Nilsson ett vanligt namn, inte minst i Skåne, så helt säkra på att der är en äkta Piraten kan vi inte vara. Men vi vill tro det!

Bourgogne till biffsteken. Vi tog det ju också väldigt lugnt, vi hade ju mycket att snacka om kring lantbruk och sånt, det har ju alltid intresserat mig. Men sen det blev ju lite segt och vid halvtvåtiden börja vi ju undra och var trötta på matosen, så vi gick över till kaféet. Vid halv tre trodde vi att det hade hänt nån urspårning eller så, men då ringde han igen. Kan du ana var han ringde ifrån?

– Tja, från stationen, han ville kanske bli mött?

– Han ringde min själ från Ystad. Saken var den att det var liksom en lucka i i förbindelserna mitt på dan med tågen från Malmö till Lund och då räkna han ut att han om han sprang över till Malmö Västra och tog Ystadbanan skulle han kunna ta tåget där och sen byta i Svedala till tåget till Lund, du vet det från Trelleborg över Staffanstorps och va här tio minuter tidigare än om han satt i Malmö och hade trist i väntsalen. Klart han ville skynna sig, där satt ju vi och vänta. Men så var det det att han somna på tåget,

han hade ju varit oppe i ottan i Göteborg, jag säger inget om det. I alla fall så vakna han inte förrän i Skurup och då hade de haft tågmötet så kallat redan i Börringe. Det var bara att följa med till Ystad. Det hade ju inte varit någon mening med att gå av i Rydsgård, det är ju en jävla håla.

– För all del! Så han tog tåget tillbaka och kom till midan?

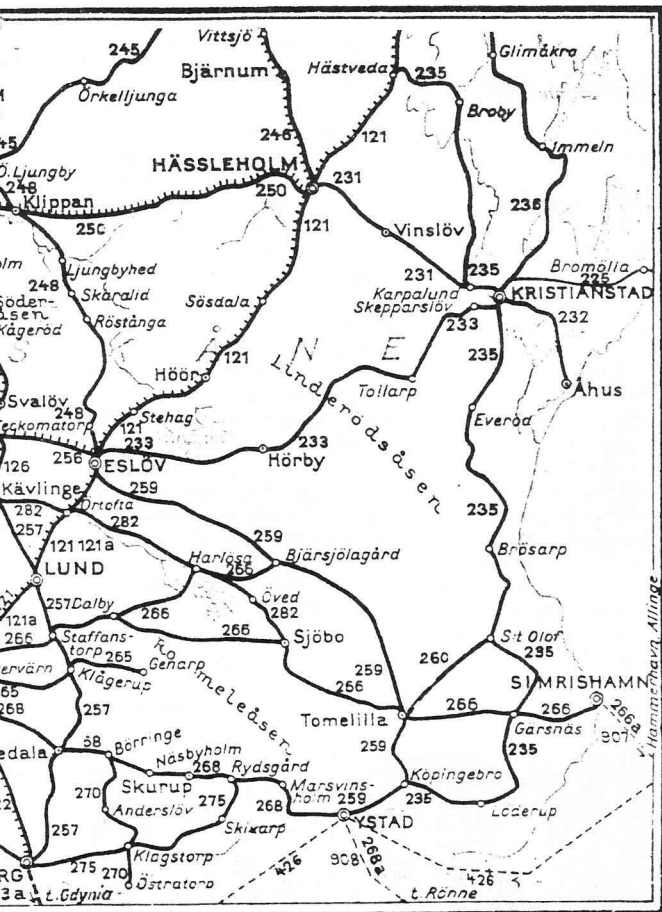
– Vi satt ju där på Grand och fick in, ja det blev ju kaffe och avec, och vi blev sittande, va skulle vi göra? Det var ju lite mindre att prata om efter hand, vi tyckte ju synd om Gomissingen som inte fick vara med om sin egen tillställning och det var liksom som om det la sordin på stämningen. Men visst, det gick ingen nöd på oss.

– Kom han till midan?

– Som det sen skulle visa sig så hade han gått till stationsexpeditonen i Ystad och pratat med stinsen själv. Det var gamle Sjögren, ja, jag vet inte om du minns honom, det måste ha vatt strax innan han gick i pension. Han var ju känd för

s Julläsning e av tåg Nilsson

att kunna tidtabellerna som ett rinnande vatten, det var ingen som kunde slå honom på fingrarna i det. Hur det nu var med det så hade Sjögren personligen rekommenderat att han skulle ta tåget till Tomelilla, och så skulle han byta där och inte fortsätta för då ju hade han ju hamnat i Eslöv och det var en omväg. Nej, där skulle han ta Simrishamnståget mot Malmö och så byta i Staffanstorp där det var anslutning till Lund. Det var både snabbast och bekvämast, han hade ju bara en portfölj så bytena skulle inte genera. Nåväl, detta goda råd följde han. Det var bara det att i Tomelilla tog han visserligen Simrishamnståget, men han tog det åt fel håll, mot Simrishamn, så kallat. Du vet i Tomelilla kan det var ett ännu närmare när alla tågen står inne, det är en stor järnvägsknut så jag säger inget om det. Och lite mörkt hade det blivit, det kan va svårt och se. Men visst hade han otur, det får man säga. Ja, han märkte det ju när de stannade i Lunnarp, men vad hjälpte det! Konduktören sa att nu var

enda chansen att han gick av i Gärsnäs, det gick ju inga tåg tillbaka mot Malmö den dan, men i Gärsnäs kunde han i alla fall ta Kristianstadståget. Det var det han hade gjort, bytet gick geschwinnt och konduktören på Simrishamnståget hade fått i uppdrag att skicka telegram till oss. Vi fick telegrammet när vi satt över middan, "Är på väg mot Kristianstad. Allt väl. /G."

– Det var som fan.

– Javisst, det sa vi ju också. Men vad skulle vi göra? Vi hade varit ute och luftat oss lite på Bantorget – ja i omgångar förstås, vi ville ju vara på plats om han ringde – och vi hade väl groggat lite också. Allt nog, Franses lillebror var ju den ende som körkort och han var lite trött, ja han somna faktiskt i caféet då vid kvällningen. Så Frans och jag sa att det var lika bra att ta in på Grand med en gång och i stället satsa på morgondagen. Gomissingen skulle ju säkert ta morgontåget och så kunde vi äta frukost ihop som det var tänkt fastän en dag senare. Det var ju goa tider. Ja, vi

fick faktiskt tag på Gomissingen på Frimurarhotellet i Kristianstad när han satt och åt middag, ja det var ett hemskt liv i telefonen, det var danskväll. Men vi blev överens om att han skulle komma, och han hade faktiskt tatt reda på tågtiden: han skulle vara i Lund 12.15. Och då skulle vi göra som det var sagt redan innan, vi skulle ha beställt och tatt in så han kunde sätta sig vid dukat bord. Då kunde vi ju inte ana att Gomissingen skulle bli sittandes på Linderödsåsen!

– Du menar att han tog Kristianstad–Eslöv, tja, det var ju närmsta vägen. Det var väl i och för sig inget fel i det!

– Vi fick ju höra sen hur det hade varit. Han hade varit oppe i ottan, det var avgång 5.20 med blandat tåg, han pigg och nykter, och han hade min själ fått en korg med kaffe och smörgåsar med sig. Det åt han opp redan i Skepparslöv, sa han sen. Det hade varit en fin dag att åka, slutet på oktober var det, efter första nattfrost och löven hade singlat i luften som snöflingor. Han hade fått sällskap med några pågasnören från Småland, det var bedelupsar som hade varit vid Karpalund och nu skulle fortsätta kampanjen nere vid Örtofta. Allt gick rehänt ända tills de kom en bit förbi Tollarp, halvvägs upp mot Linderöd. Där var det stopp.

– Vad hade hänt? Blev det urspår?

– Nej, det var värre än så. De blev stående i backarna upp mot Linderöd. Det var löv på banan, ja det var som bananskal, haha. Drivhjuln bara snurra runt, eldaren fick gå av och sanda och så kom de några meter och så var det dags igen. Det var frosten som hade gjort sitt, banan går ju mitt i skogen där, bara ek och bok och björk, löven låg som i drivor. Ja sanda förresten, de fick ju skotta undan det. De skulle ha tatt dem halva dan innan de kom till Linderöd. Så de fick skicka efter hjälp och det närmsta var ett gruståg som stod i Tollarp och så skulle de skjuta på. Men de blev stående de med. Och där satt de och tiden gick. Till sist blev det budat ett växellok från Hörby och som kunde dra dom upp till Linderöd, men då skulle det loket tillbaka och så fick deras fara ner och försöka klara gruståget så banan kunde bli öppen för trafik. Ja de blev ju både hungriga och frusna där i Linderöd, där var ju ingen värme i vagnarna när de stod där fränkoppade. Gomissingen ringde från stationen till oss, det var framåt ett och där satt vi ju Grand precis som dan innan, och det var inte roligt att höra. Ja hade det inte varit för att smålänningarna hade haft med sig en hel resväska med isterband vet man inte hur det hade gått. Det var ett rent elände, men på oss gick det ju ingen nöd. Halv fem på eftermiddagen kom de loss med gruståget, det fick backa tillbaka till Tollarp. Allt detta bara för litta löv!

– Hur gick det för Gomissingen?

– Ja, han hade ju pratat med spektoren i Linderöd att han hade force major och det ena med det andra, så det blev ordnat med en trafikare

där och han fick bil till Hässleholm. Vad han skulle där att göra begrep ju ingen, men det var som om han inte riktigt ville träffa oss nu, det var som om han blev litt skygg för det hela. Själv sa han sen att han var så trött och hungrig så det var inte tal om att åka mer den dan och särskilt inte tåg.

– I Lund satt ni.

– Ja, och det var inget nöje, vi hade ju ätit och druckit gott, det var inte det, och gick och la oss och sov middag, men det kom ju inga livstecken från Gomissingen och det var liksom lite missstämming.

– Så ni kom aldrig att träffas den gången?

– Vi for till Åstorp nästa morgon för att genskjuta, vi visste ju att han skulle tillbaka till Göteborg den dan, det var något med dispchören och papperna från sjöförklaringen. Vi ville ju också visa lite tillmötesgående. Och när vi satt där på tåget så sa Frans rätt som det var att han kunde ge sig fan på att nu hade Gomissingen tatt närmsta vägen igen och förmodligen var på väg över Markaryd mot Veinge.

– Hur var det?

– Vi steg av Göteborgståget i Åstorp och i dörren mötte vi Gomissingen som påstigande. Där var väl ingen bra förbindelse över Markaryd, kan man förmoda. Han var mörk i synen och ville liksom inte prata med oss, det var knappt vi fick han till att dra ner fönstret. Men vi fick ju klarhet i händelseförloppet, tåget höll väl i två minuter. Så där ser du Nilsson, det kan finnas de som åker och åker men aldrig kommer dit de har tänkt sig. Sen träffade jag fantame inte Gomissingen igen förrän 1946 och det blev ju också en jävla historia. Men den får jag berätta en annan gång, jag tyckte jag hörde de sa nåt om tågen nu?

Jo, där stod stationskarlen i dörren och sa att nu var det dags för resande med rälsbussen till Älmhult och till mig att nu hade de fått fram ett nytt tågsätt som skulle gå mot Gärsnäs om en kvart. J. drog vargsskinnpåsen om sig.

– Ja, då ska man iväg och handla med göingeböner.

– Tänk på levern och håll igen på köpesuparna!

– Ack, det är ingen risk, det är mest hållörade, och sluga är de som ormar. Men det värre för magen med allt kaffet man ska dricka. Men adjö Nilsson, det var angenämt att få språkas vid, vi träffs väl igen.

Det gjorde vi nu aldrig. J. hade några hektiska år och blev en förmögen man på sina affärer i skogs-konjunkturen under Koreakrisen, men han brände sitt ljus i bägge ändar, dog i hjärtslag 1955, efterlämnandes drygt fyra miljoner till en systerson. Vad Gomissingen beträffar fick jag sedermera höra att han hade köpt bil dagen efter han kom tillbaka till Göteborg efter den skånska rundtursresan och att han svurit på att aldrig mer sätta sin fot på ett tåg. Järnvägsdriften kan vara svårbemästrad och för en del är avhållsamhet den enda lösningen.

Dessa dystra dystopier dämpar då Agenda 22

Egentligen var det just här i Lund som eländet började. Närmare bestämt i slutet av november 1995.

Kommunens makthavare, partierna mp, s och v, kallade till presskonferens i Knutssalen. Högtidligt förkunnade de att nu skulle Lunds kommun leva upp till utfästelserna i Agenda 21. Koldioxidutsläppen och växthuseffekten skulle bromsas. Framför allt skulle detta ske genom drastiska restriktioner på privatbilismen.

Det går aldrig, var det många som sade. Inte minst VB som kom med magsura kommentarer.

Sällan har vi tagit mera miste.

Efter sju månader hade trafiken på de viktigare ring- och tillfartsvägarna halverats. Nästa halvering tog bara fyra månader. Ett år senare började gräset växa i fogarna på Autostradan.

Luften i Lund blev arktiskt klar. Antalet luftvägssjukdomar halverades på sju månader och sen en gång till på ytterligare fyra. Som en bieffekt sjönk bakgrundsbullret från biltrafiken så mycket, att ljudet från passerande godståg genom Lund väckte folk ända borta i Sandby.

Det senare var ju en olägenhet men annars var allt frid och fröjd och gamman, Lundaborna störttrivdes. Och det började komma kommunala studiedelegationer. Först från Kävlinge och Staffans-torp, sen från Stockholm och Köpenhamn, sist från Neapel och Los Angeles. Alla blev de häpnad och förtjusade, och efter hemkomsten genomförde de precis samma åtgärder. Plus att de byggde sammanlagt fyra miljarder vindmøllor som ersatte alla kol-, olje- och gaseldade kraftverk. Bara mellan Lund och Dalby uppfördes 244 stycken. De försågs alla med små varningslampor i rotor-spetsarna och utgjorde en fascinerande syn när mörkret föll.

Effekten uteblev inte. Koldioxidhalten i atmosfären började sjunka. Tillsammans med halterna av nox, freon och annan smörja. En internationell forskarpanel konstaterade belåtet att ozonskiktet var räddat. Därtill bidrog förstås den samtidigt inledda massutdelningen av koltabletter till asiatiska vattenbufflar.

Tack vare exemplet från Lund var mänskligheten räddad. Fast ...

Fäst man experimenterar inte ostraffat med Naturens krafter.

Atmosfären och hydrosfären, dvs. jordens alla vatten från Stilla havet till Rögle dammar, bildar tillsammans ett dynamiskt, känsligt system. Vad händer när koldioxidhalten sjunker? Jo, det blir mindre moln och klara, vackra dagar, men den goda värmen hålls

inte kvar vid jordytan utan strålar ut i rymden.

Experterna började tala om "fryshuseffekten".

De evinnerliga högtrycken gjorde att det nästan slutade blåsa. De fyra miljarderna vindmøllor snurrade allt långsammare och det blev stora problem med elförsörjningen. Tur i oturen var att allt mindre ström gick åt till att driva kylskåp, så kallt som det var ute.

Ja, kallt var det och kallare blev det. Och var händer när vattnet blir kallare? Det behöver man inte vara professor i klimatologi eller oceanografi eller fysik för att begripa, det vet varje unge. Vattnet fryser till is.

Inlandsisarna på Grönland och i Antarktis började svälla. Automatiskt började världshavet därvid att sjunka.

Här måste vi påminna om det atmosfärisk-hydrografiska systemets känslighet och kaosteoriens allmänna giltighet. Växthuseffekten är trots allt långsam, fryshuseffekten rasande snabb.

Några konkreta och lokala exempel:

År 2008: Det var patetiskt att se den nyss färdigställda Öresundsbronns mäktiga pelare resa sig över det numera helt torrlagda Öresund.

2009: Hjärtskärande skrik från en sällskapshund på Östra Torn som blir sönderripen av en hungrig vargflock.

2010: Festligt värre när studenternas traditionella karnevalståg går per släde. Men Bleckhornen har försiktigtvis renskinn under sej när de utför sin traditionella på ryggspejning.

2011: Den sista ålen fångas i det sista som återstår av Hanöbukten. Folk provar med luad huggorm i stället, men det rätta stämningen vill inte infinna sej på gillena.

2012: Stockholm förklaras som obeboeligt och regeringen flyttar söderut, till Malmö. Fast det är bara en formell bekräftelse, för Göran Persson har sedan länge styrt landet därifrån.

2013: Ur israpporten den 20 augusti: "Isbrytande Ymer assisterar utanför Båstad."

Nu var det 2014. Nej förresten, år 2015.

Det föregående året hade varit svårt. Droppen var när den sydligaste spetsen av den glaciär som tidigare hade bildats på nordslutningen av S:t Hans backar började slicka Stortorget.

Kommunens makthavare, partierna mp, s och v, kallade till presskonferens i Knutssalen. ("De har åldrats vackert", viskade reportrarna om Matz Hammarström, Sven Tufvesson och Karin Svensson Smith.) Högtidligt förkunnade de:

– Vi i Lund måste ta vårt lokala ansvar för den globala miljön. Fryshuseffekten måste stoppas. Därför har vi beslutat om en Agenda 22, med följande huvudpunkter:

1. All cykeltrafik förbjuds i Lunds stadskärna.

2. Dubbelspåret förbi Gunnesbo rivs upp så att de boende därtvingas köra bil.

3. Systembolaget på Mårtens-torget flyttas till Mobilia.

4. Drivmedlet i stadsbussarna byts från biogas till eldningsolja 3.

5. Bilismen uppmuntras i största allmänhet. En särskild premie utgår till bilar utan avgasrening.

Det var fortfarande bister kallt när reportrarna klev ut på Stortorget. Men med ett leende blev de stående och såg på en gammal raggabil från Sjöbo, som hade plockats fram ur tjugo års miljökarantän och mullrande körde runt, runt.

Grr

Från min himmel

eller från en något hetare miljö, ser jag ett pärlband av kombinerade belysningsstolpar och vindkraftverk utmed Hardebergspåret vars asfalt slitits ner av dubblade cykeldäck. Den el som vinden genererar ger tillräckligt mycket ljus för att jag skall upptäcka några bekanta ansikten i höjd med Kungsmärken. Det är Thomas Schlyter och Roland Andersson som flytt från hemmet och nu förgäves försöker att tränga in i Skånes mest genuina urskog som växer där det förr var öppna ängar och en välkött golfbana. Varken kommunen eller Länsstyrelsens miljöenhet har haft pengar att sköta den unika marken som tidigare var ett kärt utflyktsmål för lundaborna, även för den som inte spelade golf. Inte ens fåren har klarat att hålla landskapet öppet.

Klubbhuset, omdöpt till Club 68, har övertagits av Vänsterpartiet

som använder det som fritidshem för pensionerade partifunktionärer. Där har porträtten av golfklubbens alla ordföranden gjorts om till piltavlor. För detta har pensionärerna fått konstant aktivitetsstöd av kommundelskontoret. Historikern Lars-Arne Norborg konstaterar att detta är det första självständiga beslut som kommundelsnämnden tagit sedan reformen 1996. Det hela firas med konsert av Röda kapellet. Gunnar Sandin har avancerat till dirigent. Som takt-pinne använder han en avbruten golfklubba. Den har tidigare använts av Rolf Nilsson på banorna utanför Bryssel.

Som första nummer spelar orkestern Vittoria, Vittoria ur Puccinis Tosca.

Gösta John Bredberg
liberal, okritisk beundrare av
Veckobladet

"Under Lundagårds yviga kronor" (Lundagård 2015)
Fritt efter Oscar Antonsson. Andrzej Ploski -95

rarnas djärvhet

Gud är död

Nu har det hänt igen!

Halloweenfirandet hade enligt rapporter från medborgargardet i centrum förlöpt som vanligt. Som vanligt hade grupper av tonåringar – det brukar vara tonåringar från ukommundelarna – klättrat över Lundagårdsmuren och brutit ner de unga alarna, lindarna och kastanjerna.

Muren runt Lundagård hade inte hindrat dem. Inte nu och lika lite som när den kom till för ett tiotal år sen. Då hade den byggts, som det sas, för att skydda den historiska traditionen fast det i själva verket var för att skydda universitetet från den växande skaran av arbetslösa. Elektroniken, glassplittret högst uppe på murens krön, vaktbolaget och deras schäfrar hade forcerats av ungdomarna. Det var en sport att utmana etablissemangets vårdträd i Lundagård.

En del äldre, bildade lundabor förklarade vandaliseringen med underhållningsvåldet och TV-succén "Äkta vara", i vilken en person inför tittarnas ögon begick ett brott som om det blev framgångsrikt belönades med pengar, men om det misslyckades betydde avrättning i TV. Programmet drog stora tittarskaror, var alltigenom äkta och därför älskat.

Underhållningen hade dessutom smugit sig in i kommunens inre liv. När det först skedde kom ingen ihåg, men en del äldre erinrade sig hur svårt det började bli för 20-25 år sen att få människor att betala skatt. Då överlät man åt de olika delarna av kommunen att själva beskatta invånarna för att få människorna att känna sig delaktiga och för att, som man sa, fördjupa demokratin. "Du betalar skatt i KDN-X – Du beslutar i KDN-X", var en slogan från den tiden. Men skattetröttheten ökade liksom skillnaderna mellan olika delar i kommunen.

I ett desperat försök att behålla greppet, i takt med tiden och med inspiration från Borås, Örebro m.fl. kommuner, införde kommunledningen skattelotto. Varje medborgare som betalade in sin kommunalskatt deltog automatiskt (i förhållande till skattens storlek) i lottodragningen som gick på bästa sändningstid varje lördagkväll i lokal-TV. Högsta vinsten – en bil – sponsrades av f.d. Universitetssjukhuset, vars ena bolag (det som sysslade med transplantationer) numera var Lunds framgångsrikaste.

Genom en framsynt politisk ledning (landsting och kommun) och med stöd från läkarkåren hade kontakter med Kina etablerats på ett tidigt stadium. Ett joint venture-bolag hade bildats och därigenom säkrat tillgången på olika kroppsdelar från Kina. Hög kompetens och goda resultat borgade för en

säker succé. Kunder strömmade till från alla delar av EU. Via den elektroniska motorvägen marknadsfördes produkten och via nätet fick man kontakt med kunderna. "Kroppen är hel och det materiella är allt", sa de framgångsrika kirurgerna. "Eftersom Gud är död, är allt tillåtet", brukade några filosofer med moralfilosofisk inriktning tillägga.

Beata Holmquist

Dystopi 2016

En annan fråga som dök upp detta år var en förfrågan från Malmö kommun om inte Lunds kommun kunde låta ett av sina 491 filmtempel få byggas om till nytt stadsbibliotek åt Malmö. Ett av villkoren var dock att Malmö skulle stå för utformningen av alla cykelvägar till biblioteket.

Bengt Erlandsson

Kära läsare!

Detta är resultatet av vår Dystopitävling. Inte så många bidrag, vilket är dystert. Å andra sidan så ser framtiden så rätt mörk ut vilket gläder oss.

Dystopiredaktionen

En rättvis julbetraktelse

På dryga tusen kilometers avstånd förändras perspektiven. Veckobladet blir en kontakt med en ort där jag bott i mer än trettio år men samtidigt en påminnelse om att jag sedan nio och ett halvt år inte längre bor där. Lund får på sitt sätt rättare proportioner. Inorrländska utkanter känns behovet av att ständigt blicka utåt som något av en sent tillägnad livsstil. Först sedan jag lämnat Lund inser jag begränsningarna i den akademiska bondbyns charm och först på avstånd kan jag måhända bedöma Lunds provinsiella och självtillräckliga uppblåsthet.

Genom åren – även de i Lund – var och är Veckobladet kanske just ett av dessa sällsynta exempel på hur det bästa och det sämsta kan förenas och ta materiell form. Framsprungen ur ett behov av offentlighet i en situation där Arbetet och Sydsvenskan förmedlade bilderna av vänstern men där den själv inte kunde komma till tals. Snart med anspråk på att inte bara företräda Vänsterpartiet kommunisterna i Sverige, utan också oppositionen inom detta parti, organ för ett parti som så småningom i sin lundsiska tappning inte heller ville företräda det parti som finansierade verksamheten. Det slår mig att Veckobladet här följde (och kanske till om med i anspråkslöshet inledde) förändringen mot allt fler till namnet 'oberoende' språkrör. Idag kan jag ibland nästan nostalgiskt längta efter att få slå upp en tidning, som inte är 'oavhängigt socialdemokratisk', 'kluvet liberal', 'frispråkigt moderat' eller rätt och

slätt 'oberoende'. I Veckobladet finns inte längre rubriken 'VPK-Lund anser'. Om jag inte minns fel fick läsekretsen aldrig ens uppleva rubriken 'Vänsterpartiet anser'.

Trots förändringarna har skribenterna förblivit märkligt seglivade. 'Grr' morrar fortfarande och har nu blivit så etablerad, att han till och med får kulturpris. 'Lucifer' är alltså den mest läsvärde, som ej låter sig inplaceras och som även från Umeås horisont betraktad förmedlar tankar, som vida över-skrider Lunds och Skånes gränser. Och gruppen som producerar Veckobladet är förunderligt konstant.

Naturligtvis är det en bragd i sig att överleva. Att finnas till. Något norr om Umeå finns ett levande valspråk: Det är aldrig för sent att ge upp. Jag ser i detta sammanhang detta talesätt främst som riktat till oss prenumeranter. Familjen fortsätter årligen inbetala prenumerationsavgiften trots att jag i sanningens namn ibland har tvekat. Jag fortsätter att vänta på ett Veckoblad, som också förmår vara självkritiskt och inte bara letar efter fiender (och då tydligen gärna och helst inom den vänster man med vissa undantag fortfarande tycks vilja vara en del av).

Utanför faller snön men de allt annat än tillförlitliga väderleksrapporterna säger att det skall bli blidvader. Det är grått och trist utan snö på vintern säger Anna, som nu hunnit bli fem år.

Daniel Kallós

Larry i tårtdrama

Fullmäktiges ordförande Larry Andow var för en tid sedan utsatt för ganska otrevliga telefonhot. Bl.a. hade personen/personerna beställt varor i Larrys namn.

Samtidigt måste ju livet gå vidare för HSB:s och tillika kommunfullmäktiges ordförande. Jag hade bett honom att medverka i Västerkyrkans Öppet Hus. Temat för hans anförande skulle vara "I huvudet på en fullmäktigeordförande". En av Larrys företrädare på fullmäktiges ordförandestol, folkpartisten Arne Annmo som är trogen Västerkyrkan, hävdade att det då borde bli fråga om ett ganska kort anförande. Arne Annmo gick dit och fick uppleva hur Larry la publiken för sina fötter. Detta fick jag berättat för mig eftersom jag inte hade tillfälle att själv närvara.

Larry fick inget arvode för sitt framträdande, men för att visa min uppskattning gick jag några dagar senare till HSB och lämnade en tårta till personalen. På tårtkartongen skrev jag, vänlig som jag är, att Larry säkert gjort bättre ifrån sig i Västerkyrkan än vad han brukar göra inom HSB.

Larry var borta den dag som jag kom med tårten och personalen misstänkte på goda grunder att det var en obetald tårta från en anonym

telefonterrorist. Misstänksamheten kanske också ökade med den för personalen osannolika texten på kartongen att Larry hade medverkat i en kyrka.

Sens moral:

Innan du pussar mormor, granska tändarna så det inte är stygga vargen.

Gösta John Bredberg

PS! Några veckor senare medverkade kommunstyrelsens ordförande Lennart Prytz i Västerkyrkan. På förekommen anledning vågade jag sedan inte uppvakta rådhusets personal med tårta. Inte efter turbulensen med alla plats-tillsättningar som en effekt av kommunfelsreformen. DS.

Jubileumsträff

Eftersom detta är årets sista VB kommer redaktionen att träffas på Café Finn nästa onsdag, den 20.12, så att inte abstinensen blir för svår.

Men VB har som bekant en 20 år lång och ärorik historia där många redaktörer, volontärer och skribenter passerat under åren. Det skulle vara trevligt att ses!

Man blir fortfarande inte rik på att ge ut tidningar som VB, så någon stor jubileumsmiddag kan vi inte bjuda på, men bord finns reserverat från kl. 20. Välkomna!

HAR DU FLYTTAT? Skicka in hela adressdelen till Veckobladet

NY ADRESS.....

Vänsterns motionslopp i Lund

Under vänsteruppsvingets dagar gjordes mycket för att hitta skojiga samverkansformer vid sidan av demonstrationer och kommunalpolitik; kroppen och inte bara själen skulle ha sitt. Vandringssektionen och Vpk IF:s fotboll- och handbollslag är exempel på detta.

Eftersom det också var ganska vanligt att springa i parker och annorstädes för att få upp flåset, föddes i undertecknad tanken att i samband med helger ordna små motionslopp som avslutades med festlig samvaro. På så vis uppstod "Vilhelm Ekelundloppet" på julaften, "Bugge-Wicksell" på nyårsafton och "Eric Hermelin" på påskaften.

Ekelundloppet

Det gick mellan Eslöv och Lund. Vid soluppgången brukade starten gå vid Eslövs järnvägsstation och avslutades på Kyrkogatan 17 där kollektivet "Glädjen" fanns (och finns). Här vankades det saffransbullar och vin för dem som hade ork att glädja sig åt bordets freselser.

ibland var det ett tiotal löpare som pallade för den ganska långa och ofta blåsig sträckan. Numera finns inte viljan kvar och i stället brukar några av oss gå en kvarts Ekelund från Stångby på julaftons morgon. Det är väl egentligen mer i överensstämmelse med Ekelunds motionsstil.

Lundapoeten och essäisten Vilhelm Ekelund brukar anses vara föregångare till den lyriska modernismen, som han kanske insöp i Berlin, dit han flytt efter ett slagsmål med en länsman 1908. Innan dess hade han vandrat mycket i den skånska naturen och skrivit fina dikter om bokar och ljuset över slätten. Han var lång, skäggig, strikt klädd och med en knölig hatt på huvudet.

Ekelund var en social outsider. Han gillade katter och blev ovän med en kollega pga detta, som hämnades genom att skriva en tjock antikattbok. Framför allt tog Ekelund diktandet på allvar och menade att det skulle finnas ett samband mellan dikt och liv. På så vis kom han att påverka många författare, t.ex. Gunnar Ekelöf och Sven Lindqvist. Åke Leijonhufvud skriver nu senast i sin självbiografi "Skyddad uppväxt" att han av Ekelund inspirerades "att göra dagen till sitt sällskap, att vistas i ljuset och behovslösheten".

På Norra Fäladen bor Kirre Ljung, som skrivit en doktorsavhandling om vår hjälte.

Bugge-Wicksell

Det här loppet går på nyårsaftons morgon kl. 9 från Lunds domkyrka till Linero, där det åsyftade paret en gång bodde. Man kan gå, cykla eller springa. Avslutning sker i kollektivet "Glädjen" där man äter saffransbullar och dricker mousserat vin (vinet är en tradition från 1985 då jag av redaktör Mårtensson i femtioårspresent fick ett bubbligt vin från Israel. Detta förtärdes av Lasse Svensson och mig efter första provrundan och vi blev helt höga på det, antagligen som en följd av uttorkning).

Detta lopp är fortfarande ganska populärt, dvs det är ofta fler än fem som deltar. Vi vill med motionerandet hedra ekonomen Knut Wicksell och kvinnosakskvinnan Anna Bugge-Wicksell.

De var Sveriges första offentliga sambopar, som alltså levde ogifta eftersom lagstiftningen vid giftermål underordnade kvinnan mannen. Knut var en liberal ekonom, som fortfarande har gott rykte i vetenskapliga kretsar. Vem kan säga det om dagens ekonomer om hundra år? Anna var den tidens Alva Myrdal (dock utan någon stygg son), satt i Lunds stadsfullmäktige 1913-18 och var första kvinna som var medlem i NF:s permanenta mandatkommission.

De hade en skrinna som de drog från Linero till torget i Lund. Så apostlahästarna använde de!

Eric Hermelin

Det här är det mest misslyckade loppet liksom Eric själv, som ju tillbringade det mesta av sin tid på S:t Lars, där han vårdades för alkoholism. Uppriktigt sagt är jag ofta ensam vid domkyrkan på påskaftons morgon kl. 9 då loppet går av stapeln. Man springer eller går till S:t Lars över Värpinge och sedan tillbaka till Kyrkogatan 17, där man äter sill och tar sig en stark jävel, helt i Eric's anda.

Eric Hermelin är mest känd för sina översättningar och kommentarer till persisk litteratur, bl.a. av Omar Khayyans "Rubaiyat". Under andra världskriget gav han ut antinazistiska broschyrer. Trots att friherren var nersupen levde han i 84 år, vilket kan vara en tröst för dem som inte motionerar så mycket. Det finns några böcker utgivna om honom av P.E. Lindahl.

Om någon är intresserad att gå eller småspringa en kvarts Ekelund från Stångby träffs vi på järnvägsstation på julaftonsmorgon och tar ett tåg omkring kl. 9. Kontakta gärna på tel 129098 (arb. 355882).

Finn Hagberg

Till Kajsa Theander

Den artikel du skrev i förra veckans VB uttrycker en oro över situationen i vänsterpartiet Lund. Den oron delar jag. Så här vill jag beskriva vad som hänt:

När vi fick större möjlighet till inflytande efter valet 1994 har flera av oss gamla (dvs. medlemmar som 15 år eller mer) partimedlemmar åtagit oss många tunga uppdrag. Uppdrag som innebär ett konkret ansvar och tvingar oss att konkretisera de krav vi drev i opposition. Det känns som ett nyttigt arbete. Även om jag kan hålla med dig om att det inte finns särskilt många synbara bevis för vad vi åstadkommit, så tycker jag faktiskt att vi gör ett ganska bra jobb som rödgröna kommunalpolitiker.

Jag kan inte uttala mig för de andra nämndsordförandena, men utifrån min horisont i Miljödelegationen har vi grundlagt ett arbete som förhoppningsvis kommer att ge många åskådliga resultat innan mandatperioden är slut. Du kan knappast ha missat Miljödelegationens informationscentral, den gula bod, som turnerat runt i olika kommundelar under 1995. Agenda 21-tidningen till alla hushåll samt LundAgendan till anställda och förtroendevalda i kommunen syftar också till att stimulera Lunda-borna till praktisk miljöhandling. Utbildningen av samtliga kommunanställda har påbörjats, där de 400 miljöombuden ute på förvaltningarna får extra kunskaper för att kunna fungera som motorer i miljöomställningsarbetet. Miljödelegationen arrangerade ett trafikseminarium som blev en viktig inspirationskälla för arbetet med att utveckla en miljöanpassad transportpolitik. Samtidigt har det konkreta förändringsarbetet satt i gång. Miljöundervisningen på vissa skolor i Lund håller en mycket hög klass. Lundafastigheters planer för byggande har nyligen valts ut som ett av de två byggprojekt i landet som Naturvårdsverket anser vara föredömen vad gäller ekologisk omställning. Miljödelegationen kan och ska inte ta äran åt sig för allt som händer, det är många i kommunen som är genuint miljöengagerade. Men vår roll är att sprida kunskap om och entusiasmera till ytterligare aktiviteter.

Med andra ord känner jag mig förolämpad när du skriver att ingenting händer. Det jag vet om

vad Sven-Bertil Persson gör i socialnämnden, Cecilia Wadenbäck i personalutskottet, Göran Fries i fritidsnämnden och Mårten Dunér i fastighetsnämnden, talar för att de också har ansträngt sig för att åstadkomma en självständig och vettig vänsterpolitik. Samtidigt har det goda med vänsterpartiets ökande inflytande haft en negativ effekt på det interna partilivet. Det finns alldeles för lite tid över att prata med nya medlemmar och ge dem en chans att komma in i partiaktiviteten. Det finns alldeles för lite tid att lyssna på och sätta sig in i de problem som andra förtroendevalda har. Vi superaktivister har oftast fullt upp med vårt eget. Om du har känt dig ensam när du ska sätta igång med kommunalnämnd Söder, är detta ingen unik erfarenhet som förtroendevald för vänsterpartiet i Lund.

Den stora frågan är vem som har ansvaret för den situation som har uppkommit och vems ansvar det är att göra något åt den. Vi har ingen verkställande direktör som kan sparka och ingen ordförande att avsätta. Det finns nog ingen annan lösning än att vi som bryr oss om vänsterpartiet nu inför årsmötet anstränger oss för att hitta förslag på bättre arbetsformer. Det är en brådskande arbetsuppgift eftersom vi annars riskerar att tappa folk, dels superaktivister som inte orkar längre, dels nya medlemmar som finner att ingen intresserar sig för dem. Nya arbetsformer behövs givetvis också för att den politik vi bedriver ska utvecklas och förankras. Har VB:s läsare några konstruktiva förslag?

Karin Svensson Smith

MÖTE MÖTE

RÖDA KAPELLET Sö 17/12 18.45 på Musikskolan med Joakim inför Owes fest, nr 143, 166, 208, 237, 239, 246, 298a, 314.

Första rep 1996 sön 14/1 18.45 Musikskolan.

VECKOBLADET

Detta nummer gjordes av Thomas Schlyter, Gunnar Sandin, Lars Borgström m.fl.

Manus sänds per post till: Veckobladet, Bredg. 28, 222 21 Lund.
Måndag e. 18 till fax 046-14 65 82.
Manus mottas gärna på diskett.
Telefon till redaktörerna:
Karin Blom 046-14 16 12.
Rolf L. Nilson 046-12 90 44.
Thomas Schlyter 046-14 75 05.
Vid utebliven tidning ring:
Sven-Bertil Persson 046-13 82 13.